

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi Suomen Hallitusmuodon 87 ja 89 §:n sekä korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hallitusmuotoa sekä korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä annettua lakia siten, että professorin nimittäminen virkaan siirretään tasavallan presidentiltä korkeakoulun tehtäväksi. Samalla rajoitettaisiin niitä perusteita, joilla professorin

virka voidaan täyttää kutsumismenettelyä käyttäen sekä, tehtäisiin professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä annettuun lakiin eräitä säädösteknisiä muutoksia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1998.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Hallitusmuodon 87 §:n mukaan presidentti nimittää yliopiston ja teknillisen korkeakoulun professorit. Hallitusmuodon 89 §:n mukaan korkeakoulun professorin virat on, jollei 90 §:ssä toisin säädetä, viran oltua haettavaksi julistettuna täytettävä virkaehdotuksen nojalla, johon se viranomainen, jolta virkaa on haettu, panee hakijoista kolme vahvistettujen perusteiden mukaan ansiokainta. Hallitusmuodon 90 §:n mukaan siitä, missä järjestyksessä korkeakoulujen virat ja eräät muut virat on täytettävä, on voimassa erityisiä säännöksiä.

Professorin ja apulaisprofessorin virkojen täyttämismenettelystä säädetään korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä annetussa laissa (856/1991), jäljempänä virantäyttölaki, ja asetuksessa (1581/1991), jotka tulivat voimaan vuoden 1992 alusta. Tällä lainsäädännöllä oli tarkoitus nopeuttaa ja yksinkertaistaa virkojen täyttämistä. Virantäyttölain 3 §:ssä säädetään

nimittävistä viranomaisista. Sen mukaan professorin nimittää tasavallan presidentti ja apulaisprofessorin korkeakoulu. Virantäyttölain säännös professorin virkaan nimittämisestä on osin päällekkäinen hallitusmuodon 87 §:n kanssa. Toisaalta se on professorin virkojen osalta tätä kattavampi, koska se koskee kaikkia laissa tarkoitettuja tiede- ja taidekorkeakouluja, kun taas hallitusmuodon säännöksen on tulkittu koskevan vain Helsingin yliopistoa ja Teknillistä korkeakoulua. Siten presidentin toimivalta nimittää muiden korkeakoulujen professorit perustuu virantäyttölakiin eikä hallitusmuotoon.

Aikaisempien säännösten mukaan virkaehdotuksesta oli oikeus hakea valittamalla muutosta valtioneuvostolta, eräissä korkeakouluissa muutoksenhakulautakunnalta ja Helsingin yliopistossa yliopiston kanslerilta. Mahdollisuus valittaa virkaehdotuksesta korkeakoulun ulkopuolelle poistettiin virantäyttölailta, mutta samalla luotiin korkeakoulun sisäinen oikeusturvajärjestelmä, jonka mukaan viran hakija voi tehdä virkaehdotuksesta muistutuksen korkeakoulun kanslerille tai rehtorille.

Yliopistoissa ja muissa tiede- ja taidekorkeakouluissa on yhteensä lähes 1 200 professorin virkaa. Näihin virkoihin tasavallan presidentti on 1990-luvulla nimittänyt noin 80 henkilöä vuodessa. Mahdollisuus täyttää virka määräajaksi on lisännyt nimitysten määrää. Kelpoisuusvaatimukset professorin ja apulaisprofessorin virkaan ovat samat, ja apulaisprofessorin virkoja on jossakin määrin muutettu professorin viroiksi.

Professorin virat täytetään yleensä virkaehdotuksen perusteella viran oltua ensin haettavana. Osa viroista täytetään käyttäen kutsumismenettelyä, josta säädetään virantäyttölaissa. Viime vuosina tavanomaista nimitysmenettelyä nopeampi kutsumismenettely on huomattavasti yleistynyt.

1.2. Nykytilan arviointi

Professorin virkojen suuren määrän vuoksi näiden virkojen täyttö muodostaa merkittävän osan valtioneuvoston yleisistunnon ja tasavallan presidentin käsiteltävistä nimitysasioista. Apulaisprofessorien virkojen muuttaminen professorien viroiksi ja määräaikaisten professorin virkojen yleistymisen lisäävät presidentin päätettäväksi tulevia nimitysasioita.

Korkeakoulujen itsehallintoon kuuluu luontevasti korkeakoulun omien virkojen täyttäminen. Korkeakoulut nimittävät jo nykyisin apulaisprofessorin virkoihin samoin kuin alempiin tutkimus- ja opetusvirkoihin. Erityisiä syitä professorin virkojen erilaiseen nimitysmenettelyyn ei ole enää olemassa.

Professorin virkaan nimittäminen ei kuulu tasavallan presidentin keskeisiin valtaoikeuksiin. Käytännössä presidentti nimittää nykyisin lähes poikkeuksetta professorin virkaan ensimmäisellä ehdokassijalla olevan hakijan. Kutsumismenettelyn yhteydessä muun kuin esitetyn henkilön nimittäminen ei ole edes mahdollista. Presidentin valtiosääntöisen aseman kannalta ei ole periaatteellista estettä siirtää professorin virkaan nimittämistä korkeakouluille.

Nykyisin professorin virkoja koskeva nimitysmenettely perustuu Helsingin yliopiston ja Teknillisen korkeakoulun osalta hallitusmuodon 87 §:ään ja muiden korkeakoulujen osalta virantäyttölakiin. Syynä tähän on se, että muut korkeakoulut on perustettu vasta hallitusmuodon säätämisen jälkeen. Tällaiselle historiallisista syistä johtu-

valle nimitysmenettelyllä sääntelyn eriyttämiselle ei ole enää perusteita.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on siirtää korkeakoulujen professorin virkaan nimitysmenettelyä tasavallan presidentiltä korkeakoululle itselleen. Esityksellä yhtenäistettäisiin professorien ja apulaisprofessorien virantäyttömenettely.

Professorin virkoihin nimittämisen siirtämiseksi tasavallan presidentiltä korkeakouluille ehdotetaan hallitusmuotoa muutettavaksi siten, että professoreja ei enää mainitaisi hallitusmuodon 87 §:ssä presidentin nimitettävien virkamiesten joukossa. Lisäksi virkaehdotuksia koskevasta hallitusmuodon 89 §:stä poistettaisiin viittaus professorin viran täyttämiseen. Virantäyttölakia muutettaisiin siten, että korkeakoululle annettaisiin professorin virkoja koskeva nimitysmenettely (3 §). Professorin virkoihin nimitettäisiin edelleen pääsäännön mukaan virkaehdotuksen nojalla, mutta virkaehdotuksesta säädettäisiin vastaisuudessa suoraan virantäyttölakissa (9 §).

Kutsumismenettelyn käyttämiselle professorin virkoja täytettäessä asetettaisiin aikaisempaa tiukemmat edellytykset. Professorin virka voitaisiin täyttää kutsusta, jos virkaan voidaan siten saada erittäin ansioitunut henkilö tai jos virka täytetään määräajaksi. Kun etukäteen tiedetään, että virkaan saadaan henkilö, jonka kanssa tasavertaista hakijaa ei tiettävästi voisi ilmentua, virka on syytä voida täyttää haettavaksi julistamatta. Virantäyttömenettelyn vaatiman pitkän ajan vuoksi virka on myös voitava haettavaksi julistamatta täyttää määräajaksi. Sen sijaan nykyinen peruste, jonka mukaan virka voidaan täyttää kutsusta, jos viran saaminen nopeasti täytetyksi on alan opetuksen ja tutkimuksen tai taiteellisen toiminnan järjestämiseksi erityisen tärkeää, voidaan ilman merkittäviä haittoja kumota. Täytettäessä virka virkaehdotuksen perusteella tehtävien hoitaminen väliaikaisesti on vain järjestettävä pitemmäksi ajaksi kuin nopeampaa kutsumismenettelyä käytettäessä.

Virantäyttölakiin ehdotetaan lisäksi eräitä säädösteknisiä muutoksia, jotka johtuvat korkeakoululaitoksessa tapahtuneista muutoksista ja siitä, että laissa viitataan kumottuihin säädöksiin.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksen mukaan nimittäminen professorin virkoihin siirtyy korkeakouluille. Muutos yhtenäistäisi professorin ja apulaisprofessorin nimitysmenettelyn. Esitys laajentaisi korkeakoulujen itsehallinnon alaa. Sen seurauksena korkeakoulut täyttäisivät itse kaikki opetus- ja tutkimusvirkansa. Samalla myös korkeakoulujen itsehallinto vahvistuisi.

Ehdotetut lait yksinkertaistaisivat professorin virkojen täyttämismenettelyä. Ne vähentäisivät valtioneuvoston yleisistunnossa ja tasavallan presidentin esittelyssä käsiteltävien nimitysasioiden määrää. Uudistus nopeuttaisi virkojen täyttämistä ja aiheuttaisi jonkin verran säästöjä hallinnollisissa kustannuksissa.

4. Asian valmistelu

Hallituksen esityksessä ylimpien valtioelinten eräitä valtaoikeuksia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 285/1994 vp) hallitusmuodon 87 §:ää ehdotettiin muutettavaksi muun muassa siten, että yliopiston ja teknillisen korkeakoulujen professoreja ei enää olisi mainittu niiden virkojen joukossa, joihin presidentti nimittää suoraan hallitusmuodon nojalla. Samalla ehdotettiin kumottavaksi virkaehdotuksia koskeva hallitusmuodon 89 §. Eduskunta hyväksyi vuoden 1994 valtiopäivillä hallituksen esityksen jätettäväksi lepäämään yli vaalien, mutta esitys tuli hylätyksi vaalien jälkeisillä vuoden 1995 valtiopäivillä. Esityksen hylkäämiseen vaikuttivat kuitenkin muut kysymykset

kuin presidentin virkanimitysvaltaa koskevat ehdotukset.

Ylimpien valtioelinten valtasuhteita koskevan lainsäädännön uudistaminen yhdistettiin edellä tarkoitettun esityksen tultua hylätyksi perustuslakien kokonaisuudistukseen, joka valmistelu on vireillä valtioneuvoston 18 päivänä tammikuuta 1996 asettamassa Perustuslaki 2000 -komiteassa. Opetusministeriö ehdotti kuitenkin 24 päivänä toukokuuta 1996 päivätyllä kirjeellä oikeusministeriölle, että hallitusmuotoa muutettaisiin jo ennen kokonaisuudistusta siten, että korkeakoulujen professorien virkojen täyttäminen voitaisiin siirtää korkeakouluille itselleen.

Esitys on valmisteltu virkatyönä oikeusministeriössä ja opetusministeriössä. Professorin nimittämismenettelyä koskevien hallitusmuodon säännösten muuttamisesta perustuslain erillisuudistuksena on kuultu eduskuntaryhmien edustajia.

Esitysehdotuksesta on saatu korkeakoulujen, Professoriliiton ja Suomen ylioppilaskuntien liiton lausunnot.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnalle on annettu 31 päivänä tammikuuta 1997 hallituksen esitys yliopistolaiksi ja laiksi yliopistolain voimaannaposta (HE 263/1996 vp). Siinä ehdotetaan kumottaviksi nykyiset erilliset korkeakoululait, joista Åbo Akademi -nimisestä yliopistosta annetussa laissa (1057/1980) on erillinen säännös professorin nimittämisestä (11 §).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Hallitusmuoto

87 §. Presidentin nimitettävien virkojen luettelosta ehdotetaan poistettavaksi yliopiston ja teknillisen korkeakoulun professorin virat. Ehdotus merkitsisi professorin virkojen nimittämistoimivallan siirtämistä kokonaisuudessaan perustuslaista lain tasolla säädettäväksi. Perustuslakien kokonaisuudistuk-

sen valmistelun ollessa vireillä ei presidentin virkanimitystoimivaltaan tässä yhteydessä ole katsottu aiheelliseksi ehdottaa muita muutoksia.

89 §. Koska korkeakoulujen professorien virkoja koskevasta nimittämistoimivallasta ei enää säädettäisi hallitusmuodossa, ei myöskään niitä koskevasta virkaehdotusmenettelystä ole perusteltua säätää perustuslain tasolla, vaan professorin virkojen nimittämismenettelystä säädettäisiin tältäkin osin kor-

keakoulun professorin ja apulaisprofessorin täyttämisestä annetulla lailla. Professorin virkoja koskevan maininnan poistamista 89 §:stä puoltaa myös se, että säännös on tältä osin käynyt kutsumismenettelyn lisääntyvän käytön johdosta osittain harhaanjohtavaksi. Ehdotettu muutos ei kuitenkaan sinänsä merkitsisi luopumista virkaehdotusmenettelystä professorien virkojen täytössä, vaan tämä säilyisi mainitun lain perusteella edelleen pääsäännön mukaisena menettelyinä.

Pykälään on tehty muutoksen edellyttämät tekniset tarkistukset muuttamatta sen muuta asiasisältöä.

1.2. Laki korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä

1 §. Lain 1 §:ssä luetellaan ne korkeakoulut, joiden virkoja täytettäessä lakia sovelletaan. Nykyisessä luettelossa olevista korkeakouluista Eläinlääketieteellinen korkeakoulu on Eläinlääketieteellisestä korkeakoulusta annetun lain kumoamisesta ja Helsingin yliopistosta annetun lain muuttamisesta annetuilla laeilla (1358 ja 1357/1994) muuttunut Helsingin yliopiston eläinlääketieteelliseksi tiedekunnaksi 1 päivästä elokuuta 1995. Professorin virkoja on perustettu myös Kuvataideakatemiaan, joka nykyään on korkeakoulu. Korkeakoulujen luettelosta poistettaisiin Eläinlääketieteellinen korkeakoulu ja luetteloon lisättäisiin Kuvataideakatemia.

2 §. Voimassa olevan 2 §:n mukaan virkaa täytettäessä sovelletaan valtion virkamieslain (755/1986) säännöksiä, jollei jäljempänä laissa toisin säädetä. Koska mainittu laki on korvattu 1 päivänä joulukuuta 1994 voimaan tulleella valtion virkamieslailla (750/1994), pykälään sisältyvää lakiviittausta ehdotetaan tarkistettavaksi.

3 §. Pykälässä säädetään nykyisin, että professorin nimittää tasavallan presidentti ja apulaisprofessorin korkeakoulu. Säännös muutettaisiin siten, että professorin ja apulaisprofessorin nimittää korkeakoulu.

9 §. Pykälässä säädetään virkaehdotuksesta. Pykälän 1 momentissa on viittaus hallitusmuodon 89 §:ään, jossa esityksen mukaan ei enää mainittaisi korkeakoulun professorin virkoja. Viittaus hallitusmuodon pykälään poistettaisiin ja momentin sanamuoto muutettaisiin muutoinkin vastaamaan sitä tilannetta, että virkaehdotusta professorin ja apulaisprofessorin virkaan koskevat samat sään-

nökset. Ehdotus ei muuttaisi nykyistä virkaehdotuksia koskevaa käytäntöä.

10 §. Pykälässä säädetään kutsumisesta professorin virkaan. Pykälän 1 momentin mukaan virka voidaan täyttää kutsusta haettavaksi julistamatta ja virkaehdotusta tekemättä, jos virkaan siten voidaan saada erittäin ansioitunut henkilö tai jos viran saaminen nopeasti täytetyksi on alan opetuksen ja tutkimuksen tai taiteellisen toiminnan järjestämiseksi erityisen tärkeää taikka jos virkaan nimitetään määrääjäksi. Pykälän 2 momentin mukaan virkaan voidaan nimittää kutsusta vain henkilö, joka on siihen kiistatun kelpoinen. Pykälän 3 momentissa säädetään asiantuntijalauseintojen pyytämisestä kutsumismenettelyä käytettäessä. Kutsumismenettely on tarkoitettu poikkeukselliseksi nimitysmenettelyksi. Professorin virkoja täytetään kuitenkin yhä useammin virkaa haettavaksi julistamatta kutsumismenettelyä käyttäen. Kutsumismenettelyn näin laaja-alaista käyttämistä ei voida pitää perustelluna, koska se estää muita professorin virkaan kelpoisia hakeutumasta virkaan. Myös oikeusturvanäkökohdat puoltavat kutsumismenettelyn käytön rajoittamista. Tämän vuoksi 10 §:n 1 momentissa säädetyistä virkaan kutsumisen perusteista ehdotetaan poistettavaksi 2 kohdan mukainen peruste. Professorin virka voitaisiin vastaisuudessa täyttää kutsusta haettavaksi julistamatta ja virkaehdotusta tekemättä silloin, kun virkaan voidaan kutsua erittäin ansioitunut henkilö tai virkaan nimitetään määrääjäksi. Pykälän 2 ja 3 momentti pysyisivät sisällöltään ennallaan.

11 §. Pykälässä säädetään tarkastusmenettelystä professorin ja apulaisprofessorin virkaa täytettäessä. Koska ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa annettu laki (200/1966) ei enää ole voimassa, pykälän 2 momentissa oleva viittaus eräisiin mainitun lain säännöksiin korvattaisiin viittauksella hallintolainkäyttölain (586/1996) vastaaviin säännöksiin.

Voimaantulosäännökset. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin yliopistolaki eli 1 päivänä elokuuta 1998. Voimaantulosta alkaen korkeakoulut täytäisivät itse nekin professorin virat, jotka on julistettu haettaviksi aikaisemmin. Sama koskisi virkoja, joiden osalta kutsumismenettelystä on päätetty aikaisemmin.

Koska esityksen mukaan poistettaisiin yksi niistä perusteista, joilla professorin virka voimassa olevan lain mukaan voidaan täyt-

tää kutsumismenettelyä käyttäen, ehdotetaan säädettäväksi, että virkaan voidaan nimittää kutsusta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleilla perusteilla, kun kutsumismenettelystä on päätetty ennen tämän lain voimaantuloa.

2. Voimaantulo

Ehdotetut muutokset on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin yliopistolaki eli 1 päivänä elokuuta 1998.

3. Säättämisjärjestys

Ehdotus laiksi Suomen Hallitusmuodon 87 ja 89 §:n muuttamisesta koskee perustuslain muuttamista, joten se on käsiteltävä valtio-

päiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyssä järjestyksessä. Koska ehdotetut perustuslain muutokset on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivänä elokuuta 1998, edellyttää tämä lakiehdotuksen julistamista valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentin mukaisesti kiireelliseksi.

Jos ensimmäinen lakiehdotus hyväksytään, ei perustuslaissa enää säädettäisi korkeakoulujen professorien virkojen täyttämisestä. Ehdotus laiksi korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä annetun lain muuttamisesta voidaan tämän jälkeen hyväksyä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Suomen Hallitusmuodon 87 ja 89 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

muutetaan Suomen Hallitusmuodon 87 §:n 4 kohta ja 89 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 637/1987, seuraavasti:

87 §

Presidentti nimittää:

4) hovioikeuksien jäsenet sekä käräjäoikeuksien laamannit ja käräjätuomarit;

rat on viran oltua haettavaksi julistettuna täytettävä virkaehdotuksen nojalla, johon se viranomaisen, jolta virkaa on haettu, panee hakijoista kolme vahvistettujen perusteiden mukaan ansiokkainta. Korkeimman oikeuden on annettava lausunto virkaehdotuksesta.

89 §

Hovioikeuksien jäsenten sekä käräjäoikeuksien laamannien ja käräjätuomarien vi-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

2.

Laki**korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä 24 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (856/1991) 1—3 §, 9 §:n 1 momentti, 10 § ja 11 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan professorin tai apulaisprofessorin virkaa täytettäessä seuraavissa korkeakouluissa:

- 1) Helsingin yliopisto;
- 2) Jyväskylän yliopisto;
- 3) Oulun yliopisto;
- 4) Joensuun yliopisto;
- 5) Kuopion yliopisto;
- 6) Turun yliopisto;
- 7) Tampereen yliopisto;

- 8) Åbo Akademi;
- 9) Vaasan yliopisto;
- 10) Lapin yliopisto;
- 11) Teknillinen korkeakoulu;
- 12) Tampereen teknillinen korkeakoulu;
- 13) Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu;
- 14) Helsingin kauppakorkeakoulu;
- 15) Svenska handelshögskolan;
- 16) Turun kauppakorkeakoulu;
- 17) Kuvataideakatemia;
- 18) Taideteollinen korkeakoulu;
- 19) Sibelius-Akatemia ja
- 20) Teatterikorkeakoulu.

2 §

Valtion virkamieslain soveltaminen

Virkaa täytettäessä sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

3 §

Nimittävä viranomainen

Professorin ja apulaisprofessorin nimittää korkeakoulu.

9 §

Virkaehdotus

Virka, joka on ollut haettavana, täytetään korkeakoulun tekemän virkaehdotuksen nojalla. Virkaehdotukseen pannaan säädetyt kelpoisuusehdot täyttävistä hakijoista kolme vahvistettujen perusteiden mukaan ansiokainta.

10 §

Professorin viran täyttäminen kutsusta

Professorin virka voidaan täyttää kutsusta haettavaksi julistamatta ja virkaehdotusta

tekemättä silloin, kun virkaan voidaan kutsua erittäin ansioitunut henkilö tai virkaan nimitetään määrääjäksi.

Virkaan voidaan nimittää kutsusta vain henkilö, joka kiistatta on virkaan kelpoinen.

Kutsuttavaksi ehdotetun kelpoisuudesta ja ansioista virkaan on pyydettävä lausunnot asiantuntijoilta sen mukaan kuin 8 §:ssä säädetään.

11 §

Tarkastusmenettely

Kansleri tai rehtori voi poistaa 1 momentissa tarkoitetun päätöksen ja palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi hallintolainkäyttölain (586/1996) 63 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituilla perusteilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tämän lain tultua voimaan professorin nimittää korkeakoulu sen estämättä, että virka on julistettu haettavaksi tai kutsumismenettelystä on päätetty ennen tämän lain voimaantuloa.

Kun kutsumismenettelystä on päätetty ennen tämän lain voimaantuloa, virkaan voidaan nimittää kutsusta tämän lain voimaantullessa voimassa olleilla perusteilla.

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

1.

Laki**Suomen Hallitusmuodon 87 ja 89 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla,

muutetaan Suomen Hallitusmuodon 87 §:n 4 kohta ja 89 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 637/1987, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

87 §

Presidentti nimittää:

4) hovioikeuksien jäsenet, käräjäoikeuksien laamannit ja käräjätuomarit *sekä yliopiston ja teknillisen korkeakoulun professorit*;

89 §

Hovioikeuksien jäsenten, käräjäoikeuksien laamannien ja käräjätuomareiden *sekä korkeakoulujen professorien* virat on, *jollei 90 §:ssä toisin säädetä*, viran oltua haettavaksi julistettuna täytettävä virkaehdotuksen nojalla, johon se viranomainen, jolta virkaa on haettu, panee hakijoista kolme vahvistettujen perusteiden mukaan ansiokkainta. *Hovioikeuksien jäseniä sekä käräjäoikeuksien laamanneja ja käräjätuomareita koskevasta virkaehdotuksesta on korkeimman oikeuden annettava lausuntonsa.*

Ehdotus

87 §

Presidentti nimittää:

4) hovioikeuksien jäsenet *sekä* käräjäoikeuksien laamannit ja käräjätuomarit;

89 §

Hovioikeuksien jäsenten *sekä* käräjäoikeuksien laamannien ja käräjätuomarien virat on viran oltua haettavaksi julistettuna täytettävä virkaehdotuksen nojalla, johon se viranomainen, jolta virkaa on haettu, panee hakijoista kolme vahvistettujen perusteiden mukaan ansiokkainta. Korkeimman oikeuden on annettava *lausunto virkaehdotuksesta.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 . _____

2.

Laki**korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan korkeakoulun professorin ja apulaisprofessorin viran täyttämisestä 24 päivänä toukokuuta 1991 annetun lain (856/1991) 1—3 §, 9 §:n 1 momentti, 10 § ja 11 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan täytettäessä professorin ja apulaisprofessorin virkaa seuraavissa korkeakouluissa:

- 1) Helsingin yliopisto;
- 2) Jyväskylän yliopisto;
- 3) Oulun yliopisto;
- 4) Joensuun yliopisto;
- 5) Kuopion yliopisto;
- 6) Turun yliopisto;
- 7) Tampereen yliopisto;
- 8) Åbo Akademi;
- 9) Vaasan yliopisto;
- 10) Lapin yliopisto;
- 11) *Eläinlääketieteellinen korkeakoulu;*
- 12) Teknillinen korkeakoulu;
- 13) Tampereen teknillinen korkeakoulu;
- 14) Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu;
- 15) Helsingin kauppakorkeakoulu;
- 16) Svenska handelshögskolan;
- 17) Turun kauppakorkeakoulu;
- 18) Taideteollinen korkeakoulu;
- 19) Sibelius-Akatemia ja
- 20) Teatterikorkeakoulu.

2 §

Valtion virkamieslain soveltaminen

Virkaa täytettäessä sovelletaan valtion virkamieslain (755/86) säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Ehdotus

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan professorin tai apulaisprofessorin virkaa täytettäessä seuraavissa korkeakouluissa:

- 1) Helsingin yliopisto;
- 2) Jyväskylän yliopisto;
- 3) Oulun yliopisto;
- 4) Joensuun yliopisto;
- 5) Kuopion yliopisto;
- 6) Turun yliopisto;
- 7) Tampereen yliopisto;
- 8) Åbo Akademi;
- 9) Vaasan yliopisto;
- 10) Lapin yliopisto;
- 11) Teknillinen korkeakoulu;
- 12) Tampereen teknillinen korkeakoulu;
- 13) Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu;
- 14) Helsingin kauppakorkeakoulu;
- 15) Svenska handelshögskolan;
- 16) Turun kauppakorkeakoulu;
- 17) *Kuvataideakatemia;*
- 18) Taideteollinen korkeakoulu;
- 19) Sibelius-Akatemia ja
- 20) Teatterikorkeakoulu.

2 §

Valtion virkamieslain soveltaminen

Virkaa täytettäessä sovelletaan valtion virkamieslain (750/1994) ja sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Nimittävä viranomainen

Professorin nimittää tasavallan presidentti.
Apulaisprofessorin nimittää korkeakoulu.

9 §

Virkaehdotus

Virka, joka on julistettu haettavaksi, täytetään korkeakoulun tekemän virkaehdotuksen nojalla. Virkaehdotuksesta professorin virkaan säädetään hallitusmuodon 89 §:n 1 momentissa. Vastaavaa menettelyä noudatetaan tehtäessä virkaehdotusta apulaisprofessorin virkaan.

10 §

Professorin viran täyttäminen kutsusta

Professorin virka voidaan täyttää kutsusta virkaa haettavaksi julistamatta ja virkaehdotusta tekemättä:

1) jos virkaan siten voidaan saada erittäin ansioitunut henkilö;

2) jos viran saaminen nopeasti täytetyksi on alan opetuksen ja tutkimuksen tai taiteellisen toiminnan järjestämiseksi erityisen tärkeä;

3) jos virkaan nimitetään määräajaksi.

Virkaan voidaan nimittää kutsusta vain henkilö, joka on siihen kiistatta kelpoinen.

Kutsuttavaksi ehdotetun kelpoisuudesta ja ansioista virkaan on pyydettävä asiantuntijalausunnot siten kuin 8 §:ssä säädetään.

3 §

Nimittävä viranomainen

Professorin ja apulaisprofessorin nimittää korkeakoulu.

9 §

Virkaehdotus

Virka, joka on ollut haettavana, täytetään korkeakoulun tekemän virkaehdotuksen nojalla. Virkaehdotukseen pannaan säädetyt kelpoisuusehdot täyttävistä hakijoista kolme vahvistettujen perusteiden mukaan ansiokainta.

10 §

Professorin viran täyttäminen kutsusta

Professorin virka voidaan täyttää kutsusta haettavaksi julistamatta ja virkaehdotusta tekemättä silloin, kun virkaan voidaan kutsua erittäin ansioitunut henkilö tai virkaan nimitetään määräajaksi.

Virkaan voidaan nimittää kutsusta vain henkilö, joka kiistatta on virkaan kelpoinen.

Kutsuttavaksi ehdotetun kelpoisuudesta ja ansioista virkaan on pyydettävä lausunnot asiantuntijoilta sen mukaan kuin 8 §:ssä säädetään.

11 §

Tarkastusmenettely

Kansleri tai rehtori voi poistaa 1 momentissa tarkoitetun päätöksen ja palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (200/66) 6 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituilla perusteilla.

Kansleri tai rehtori voi poistaa 1 momentissa tarkoitetun päätöksen ja palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi hallintolainkäyttölain (586/1996) 63 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainituilla perusteilla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

*Tämän lain tultua voimaan professorin
nimittää korkeakoulu sen estämättä, että vir-
ka on julistettu haettavaksi tai kutsumis-
menettelystä on päätetty ennen tämän lain
voimaantuloa.*

*Kun kutsumismenettelystä on päätetty en-
nen tämän lain voimaantuloa, virkaan voi-
daan nimittää kutsusta tämän lain voimaan-
tullessa voimassa olleilla perusteilla.*
